

СТРУКТУРА ТЕОРІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РИСУНОК» ВИЩОЇ ШКОЛИ

THE STRUCTURE OF THE THEORY OF THE ACADEMIC DISCIPLINE “DRAWING” IN HIGHER EDUCATION

Мета статті: уточнити структуру традиційної теорії навчальної дисципліни «Рисунки» вищої школи відповідно досягненням сучасної методології науки, що має забезпечити ефективність викладання цього теоретичного змісту у вищих навчальних закладах художнього профілю. *Завдання:* 1. Обґрунтувати внесення необхідних змін у структурування теорії навчальної дисципліни «Рисунки» вищої школи відповідно новітнім теоретичним розробкам методології науки; 2. Обґрунтувати чітку модель новітньої структури цієї теорії з наведенням відповідних взаємозв'язків між цими структурними компонентами. *Методи:* аналізування та синтезу, що забезпечило виявлення наукової проблеми, а також напрямки її вирішення. Також було застосовано метод абстрагування, це надало змогу відсторонитися від несуттєвих, у цьому випадку, другорядних деталей і виділити головне задля вирішення мети цього дослідження. Крім того, задіяно метод порівняння задля зіставлення певних теоретичних положень та обґрунтування необхідних змін у структурі цієї теорії. *Результати:* було визначено, що сучасну структуру традиційної теорії «Рисунку» вищої школи логічним та доцільним є розділити на фундаментальну та допоміжну частини. Отже, до фундаментальної частини цієї теорії було обґрунтовано внесення двох принципів теорії «Рисунка»: 1) створення художніх графічних робіт тільки через визначення світло-тіньових і просторових співвідношень в природі і перенос їх в зображення; 2) будь які тривимірні об'єкти оточуючого світу необхідно зображувати не лише так, як вони сприймаються зором, але й такими, якими вони є в дійсності. Крім того, у цю частину теорії обґрунтовано внесення закономірностей лінійної і повітряної перспективи, світлотіні, алгоритм побудови конструкції зображення. До допоміжної частини обґрунтовано внесення таких складових: термінологічний апарат, композиційні закономірності, пластична анатомія, властивості художніх матеріалів, особливості зорового сприйняття тощо. Крім того, обґрунтовані взаємозв'язки між фундаментальною та допоміжною частиною цієї теорії, де друга частина спрямована на забезпечення ефективності застосування першої частини. *Висновки:* обґрунтування розподілу теоретичного змісту традиційної теорії «Рисунку» у чітку структуру надає змогу викладачам вести освітній процес з опорою на упорядковану сучасну теоретичну базу відповідно сучасним вимогам наукового та технічного прогресу. Крім того, ця структура забезпечує ефективну можливість для ведення подальших наукових досліджень цієї теорії, спираючись на чітко упорядковані та взаємопов'язані окремі теоретичні положення у відповідності до новітніх розробок з наукової методології.

Ключові слова: модель, модернізація, педагогіка, світлотінь, тінь, що падає, рефлекс,

відблиск, власна тінь тривимірного об'єкту, напівтінь.

Aim: to clarify the structure of the traditional theory of the subject “Drawing” in higher education in accordance with the achievements of modern scientific methodology, which should ensure the effectiveness of teaching this theoretical content in higher education institutions with an artistic profile. *Objectives:* 1. to substantiate the necessary changes in the structuring of the theory of the subject «Drawing» in higher education in accordance with the latest theoretical developments in the methodology of science; 2. to substantiate a clear model of the latest structure of this theory with the corresponding relationships between these structural components. *Methods:* Analysis and synthesis, which ensured the identification of the scientific problem and directions for its solution. The method of abstraction was also applied, which made it possible to remove the insignificant, in this case, secondary details and emphasize the essential in order to achieve the aim of this study. In addition, the method of comparison was used to compare certain theoretical provisions and justify the necessary changes in the structure of this theory. *Results:* It was determined that it is logical and appropriate to divide the current structure of the traditional theory of “Drawing” of higher education into fundamental and auxiliary parts. Thus, the inclusion of two principles of drawing theory in the fundamental part of this theory was substantiated: 1) the creation of artistic graphic works only through the determination of light-shadow and spatial relationships in nature and their transfer to the image; 2) all three-dimensional objects of the surrounding world should be depicted not only as they are perceived by sight, but also as they are in reality. In addition, this part of the theory justifies the inclusion of the laws of linear and aerial perspective, chiaroscuro, and the algorithm for constructing an image structure. The following components are included in the auxiliary part: Terminology, compositional patterns, plastic anatomy, properties of art materials, peculiarities of visual perception, etc.

In addition, the relationship between the fundamental and auxiliary parts of this theory is substantiated, with the second part aiming to ensure the effectiveness of the first part. *Conclusions:* The substantiation of the division of the theoretical content of the traditional theory of “drawing” into a clear structure allows teachers to carry out the educational process on the basis of an organized modern theoretical framework in accordance with the current requirements of scientific and technical progress. Moreover, this structure provides an effective way to explore this theory further on the basis of clearly organized and interconnected individual theoretical positions in accordance with the latest developments in scientific methodology.

Key words: model, modernization, pedagogics, lighting, shadow, falling shadow, reflection, high-light, own shadow of a three-dimensional object, half-shadow.

УДК 7.012–025.14+004.9(07)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.2.35>

Туляєв В.В.,
канд. пед. наук,
викладач кафедри технологічної та професійної освіти
Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Для кожної конкретної теорії, що відноситься до будь-якої сфери діяльності людини одним з основних питань є чітке і логічне структурування всього масиву емпіричного матеріалу, теоретичних законів, аксіом, принципів тощо, що не просто упорядковує будь-яку теорію, але й обґрунтовує наявність взаємозв'язків між її структурними компонентами. Виявлення таких зв'язків надає можливість досліднику ефективно вивчати взаємний вплив структурних компонентів досліджуваної теорії один на одного й визначати їх специфічні особливості.

Крім того, наявність чіткої та обґрунтованої структури будь-якої теорії дає можливість педагогу у вищій школі ефективно викладати відповідний теоретичний матеріал акцентуючи увагу студентів на основних і другорядних елементах теорії, що вивчається, з показом між ними певних взаємозв'язків. Тому, враховуючи значимість чіткого й обґрунтованого структурування змісту будь-якої теорії виявляється необхідним приведення структури теорії «Рисунка» вищої школи у відповідність із сучасною методологією науки. Оскільки аналіз даної теорії виявляє цілий ряд невідповідності її традиційної структури щодо новітніх теоретичних розробок з методології науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій:

Зокрема, в спеціалізованій науковій літературі [1, с. 1; 2, с. 291] вказано, що будь-яка розвинута теорія має складну, багатоконпонентну та взаємопов'язану структуру, де, по-перше, відокремлюється вихідна емпірична основа кожної конкретної теорії. Дана емпірична основа містить в собі масив виявлених фактів, що відносяться до певної науки та які отримані за допомогою різноманітних експериментів, що зумовлює їх теоретичне пояснення.

По-друге, фахівці [2, с. 291] акцентують увагу на тому, що будь-яка розвинута теорія містить в собі вихідний теоретичний базис, що складається із провідних принципів, аксіом, законів тощо.

По-третє, ряд дослідників [3, с. 224] в окремий структурний компонент виділяють певні логічні правила і методи, що притаманні конкретній теорії і на основі того з'являється можливість зробити відповідні висновки, докази.

По-четвертих, в науковій літературі [3, с. 228] виділені ті теоретичні положення, що були за логікою виведені з провідних принципів конкретної теорії методом дедукції, тобто з більш узагальнених наукових законів виведення часткові. Саме ці логічним чином виведені теоретичні положення і закономірності складають на думку фахівців [3, с. 228] основну масу теоретичних положень будь-якої розвинутої теорії.

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Проведення порівняльного аналізу між

вище вказаними особливостями структурування різноманітних розвинутих теорій з одного боку, і структурою традиційної теорії «Рисунку» з іншого, виявляє цілу низку невідповідності. Оскільки в традиційній теорії «Рисунку» існує лише класифікація окремих теоретичних положень, які згруповано за однаковими функціональними характеристиками, а саме: теоретичні положення лінійної і повітряної перспективи, світлотінь, алгоритм графічної побудови конструкції будь-яких тривимірних об'єктів світу тощо [4, с. 7]. Таким чином, традиційна структура теорії «Рисунка» не містить в собі обґрунтованого розподілу на вихідний емпіричний матеріал, провідні принципи та логічним чином виведені з них теоретичні положення.

У наслідок аналізу цієї наукової літератури, а також актуальності досліджуваної проблеми **мета статті** полягає у наступному: обґрунтувати уточнення структурного розподілу традиційної теорії «Рисунка» вищої школи відповідно сучасним теоретичним розробкам щодо методології науки. Завдання: 1. Обґрунтувати внесення необхідних змін у структуруванні теорії навчальної дисципліни «Рисунок» вищої школи відповідно новітнім теоретичним розробкам методології науки; 2. Обґрунтувати чітку модель новітньої структури цієї теорії з наведенням відповідних взаємозв'язків між цими структурними компонентами.

Виклад основного матеріалу. Для цього спочатку необхідно прояснити сучасне розуміння самого терміну «структура». Аналіз відповідного літературного матеріалу [3, с. 217] дозволяє зробити висновок про те, що під «структурою» дослідники розуміють певний порядок розташування найбільш важливих компонентів об'єкта, який досліджується та виражає його сутність, а також найбільш усталені між компонентні взаємозв'язки. В ряді досліджень [3, с. 218] акцентовано увагу на тому, що однією з характерних особливостей є збереження певних властивостей структури при зміні внутрішніх чи зовнішніх умов її функціонування. В окремих літературних джерелах [2, с. 291] вказується на існування різних значень цього терміну, що зумовлено різноманітними видами людської діяльності таких, як фізика, біологія, мистецтво тощо. Також автори [5, с. 96] відмічають, що в найбільш загальному значенні під цим терміном розуміється внутрішня конструкція конкретного об'єкта та взаємозв'язок цілого із його складовими частинами. При тому слід врахувати те, що така внутрішня конструкція може бути не тільки в одному окремому об'єкті, але й в декількох об'єктах, де така конструкція може бути виражена у вигляді певної ієрархії. Сучасний розвиток науки припускає можливість проведення певних аналогій між термінами «структура» і «система», але однозначної згоди відносно коректності такого порівняння поміж фахівців не існує [3, с. 222].

Для обґрунтування структури теорії «Рисунка» у відповідності до сучасної методології науки, перш за все доцільно розділити дану теорію на вихідний емпіричний матеріал і теоретичні положення, що складають її основу. Оскільки ряд дослідників [3, с. 286] використовують термін «фундаментальність» для позначення тих принципів і теоретичних положень, що складають основу будь якої теорії то виявляється логічним та доцільним назвати таку основну частину теорії «Рисунка» – фундаментальною. Таким чином, є необхідним виявлення тих основних принципів і теоретичних положень теорії «Рисунка» із яких логічним є виведення інших теоретичних положень, що є похідними відносно основних.

У цьому зв'язку необхідно вказати на те, що цілий ряд дослідників, зокрема, [6, с. 8] однією з основних умов для успішного створення будь-якої графічної роботи вважають необхідним постійне визначення різноманітних світлотіньових і просторових співвідношень під час створення графічної роботи. Оскільки, за думкою цих авторів, створення будь якої графічної роботи реалістичного спрямування за допомоги звичайного добору тонових плям приблизно схожих на тональність об'єктів в реальному світі є повністю безперспективним методом. Адже, жоден, навіть найбільший папір, що слугує тлом для нанесення ліній та замінює білу фарбу не може порівнятися із яскравістю денного світла. Так само ступень чорноти будь якого художнього графічного матеріалу (олівець, вугілля тощо) значно поступається темряві ночі в природі. Саме з цієї причини фахівці [6, с. 18] вважають, що для реалістичного відображення природи в графічній роботі слід виявляти світлотіньові пропорції в природі і переносити їх на папір. Відповідно виходячи з цього цілком логічним є виокремлення одного з провідних (фундаментальних) принципів в структурі теорії «Рисунка» саме принцип створення графічних робіт через визначення світлотіньових і просторових співвідношень в природі і переносу цих пропорцій в цей художній твір. Також слід взяти до уваги той факт, що саме цей фундаментальний принцип слугує основою для значної кількості теоретичних положень «Рисунка». Так, поняття «світлотінь» є прямим наслідком цього фундаментального принципу оскільки всі складові елементи «світлотіні» (відблиск, світ, напівтінь, тінь, рефлекс) базуються виключно на світлотіньовому співвідношенні між ними [7, с. 62]. Крім того, слід врахувати, що поняття «світлотінь» це не емпіричний матеріал, а повноцінне теоретичне положення, яке в абстрактному вигляді обґрунтовує умовний розподіл світлових променів (як фізичного явища) на поверхні будь яких тривимірних об'єктів оточуючого світу виключно з позиції теорії «Рисунка» з метою забезпечення можливості ефективно

відобразити навколишню дійсність в графічній роботі реалістичного спрямування.

Наступним логічним наслідком вказаного вище фундаментального принципу даної теорії є теоретичні положення повітряної перспективи адже в їх основі закладені різноманітні світлотонові співвідношення. Так, зокрема, послаблення контрасту між освітленою і тіньовою частинами поверхні об'єкта в залежності від відстані між ним і спостерігачем є не просто описом емпіричного спостереження, але суто теоретичним поясненням в абстрактній формі сутності цього явища, що забезпечує процес передання в графічній роботі плановості та зорового відчуття наявності атмосфери в ній. Логічним похідним від описаного раніше фундаментального принципу даної теорії є також поняття «тон», адже його сутністю теж є взаємні співвідношення світлого і темного в природі і в графічній роботі. Поняття «тон» не є емпіричною складовою, оскільки воно в абсолютно абстрактній формі відображає відмінність різноманітних тривимірних об'єктів в природі за силою їх освітлення. У свою чергу із цього поняття виведені його похідні твердження такі як «тоновий масштаб», «тональність», «тонова характеристика» тощо. Таким чином, у фундаментальну частину структури теорії «Рисунка» крім вищезазначеного принципу даної теорії логічним та доцільним є внесення структурного компоненту в якому сконцентровано теоретичні положення щодо моделювання світло-тіньових співвідношень будь-якої графічної роботи.

У цілому ряді досліджень [7, с. 20] фахівцями вказано, що для створення реалістичної графічної роботи необхідною умовою є зображення різноманітних тривимірних об'єктів світу не тільки такими, як вони сприймаються людським зором, але й такими якими вони є насправді. Актуальність цього одного з принципових положень теорії «Рисунка» зумовлено, зокрема, необхідністю при графічній побудові конструкції будь якого тривимірного об'єкта дійсності, враховувати не тільки ті деталі, що є в полі зору спостерігача але й ті частини поверхні об'єкта зображення, що приховані від зору. Необхідність врахування прихованих від зору спостерігача конструктивних елементів поверхні тривимірних об'єктів, що зображуються, направлено в першу чергу на їх реалістичне відображення, а також з метою точного визначення місця, де розташовані ці об'єкти в просторі відносно друг друга. Крім того, актуальності, в даному випадку, додає також явище, що визначається фахівцями [8, с. 1], як «зорові ілюзії», що зумовлює виникнення певних зорових особливостей у людини при сприйнятті нею оточуючого середовища. Також слід врахувати в даному випадку, що зорове сприйняття людини є суб'єктивним, а тому нема підстав вважати, що декілька людей

при погляді на один і той самий фрагмент оточуючої дійсності мають однаковий зоровий образ цього фрагменту. У зв'язку з цим, при графічному зображенні будь якого фрагмента природи, особливо студенти початкових курсів, можуть мати зоровий образ, який відрізняється від справжньої конструктивної та тонової характеристики того, що вони зображують. Тому, враховуючи вище викладене, другим фундаментальним принципом теорії «Рисунка» є необхідність зображувати будь який фрагмент оточуючої дійсності не тільки таким, як він сприймається зором, але й з врахуванням того який він є насправді.

Таким чином, вказані вище два фундаментальні принципи структури теорії «Рисунка» є вихідними для всіх теоретичних положень, що регламентують графічну побудову будь яких тривимірних об'єктів оточуючої дійсності. Зокрема, логічним похідним від цих двох фундаментальних принципів є теоретичні положення щодо лінійної перспективи [7, с. 21], оскільки в їхньої основі полягає взаємне порівняння різноманітних відстаней, кутів, розмірів габаритів, а також відображення точної конструкції тривимірних об'єктів дійсності з врахуванням зорового сприйняття людини.

Крім того, слід врахувати, що лінійна перспектива є теоретичним поясненням ряду емпіричних фактів зорових ілюзій, а не просте їхнє описування. Однак, слід взяти до уваги, що для реалістичної графічної побудови конструкції будь яких тривимірних об'єктів світу лише теоретичних положень з лінійної перспективи недостатньо. Оскільки, лінійна перспектива дозволяє визначити відповідні скорочення в конфігурації будь яких тривимірних об'єктів дійсності, що зумовлено відстанню до них від спостерігача, точкою зору тощо, але перед тим слід визначити габаритні пропорції цих об'єктів і для цього необхідні теоретичні положення, які не належать до лінійної перспективи хоча і мають з нею тісний взаємозв'язок.

Так, зокрема, для виявлення габаритних пропорцій будь якого тривимірного об'єкта оточуючої дійсності застосовується метод візуальної оцінки певних розмірів, відстаней, кутів між цими об'єктами інколи з використанням олівця у якості абстрактної лінійки фіксуючи на неї пальцем довжину та порівнюючи отриманий відрізок з шириною цього об'єкту. Однак слід врахувати, що в основі цієї візуальної оцінки певних пропорцій габаритних розмірів, а також окремих деталей, що входять до конструкції цього об'єкта полягають чіткі теоретичні положення. Зокрема, ряд дослідників [9, с. 1] вказують на те, що в основі такої візуальної оцінки є система координат в просторі з використанням висей X , Y , Z або так званих «точок відліку» від яких людина мислено визначає величину відповідних кутів, відстаней тощо. В якості таких «точок відліку» можуть виступати не тільки точки зламу

або інші найбільш характерні деталі зовнішньої форми об'єкта, що зображується, але й будь-яка точка в просторі від якої слід провести необхідні візуальні вимірювання просторових величин.

У цьому зв'язку, дослідники [10, с. 1] виділяють три види «точок відліку», де перший отримав назву «за схемою тіла», який базується на психологічних та фізіологічних особливостях людини візуально мислено оцінювати різноманітні відстані, кути орієнтуючись при цьому на власне тіло, як вихідний орієнтир (вправо, вліво, вверх, вниз), що забезпечує ефективну просторову орієнтацію, як в природі, так й в художній графічній роботі.

Другий вид точок відліку має назву «від заданих баз», який розуміється, як відлік вздовж висей X , Y , Z , де вісь X традиційно розташована паралельно ширині картини, а вісь Y паралельна висоті картини, і вісь Z відповідно направлена в «глибину» картини. Даний різновид точок відліку має безпосереднє застосування під час графічної побудови конструкції різноманітних тривимірних об'єктів дійсності із застосуванням різноманітних висей симетрії, які ділять конкретний об'єкт, що зображується на певні частини.

Третій вид точок відліку визначається фахівцями [10, с. 1], як вільно обрана система відліку, що має можливість різноманітних просторових вимірювань не тільки вздовж вищевказаних висей X , Y , Z , але й в будь якому іншому напрямку у тому числі й еліптичному. Тому, дане теоретичне положення щодо точок відліку є теоретичним обґрунтуванням практичного методу визначення пропорцій загальних габаритів, а також окремих конструктивних елементів тривимірного об'єкта дійсності, що зображується.

Таким чином, закономірності з лінійної перспективи і інші теоретичні положення щодо графічної побудови будь яких тривимірних об'єктів навколишньої дійсності доцільно об'єднати в окремий компонент структури теорії «Рисунка». Як результат у фундаментальній частині даної теорії обґрунтовано наявність двох вище викладених фундаментальних принципів «Рисунка» і два взаємно пов'язаних компонента, де в одному сконцентровано теоретичні положення щодо реалістичного зображення конструкції будь яких тривимірних об'єктів дійсності. У другому компоненті зведено теоретичні положення, що пояснюють моделювання співвідношення світла та тіні на поверхні цих тривимірних об'єктів.

Після визначення теоретичних положень, що відносяться до фундаментальній частині теорії «Рисунка» необхідно виявити теоретичні положення, що складають допоміжну частину цієї теорії. До таких теоретичних положень відносяться ті, що забезпечують ефективність застосування теоретичних положень фундаментальної частини структури теорії «Рисунка». Сюди слід віднести

порядок створення будь-якого рисунка реалістичного спрямування, а саме – від загального до часткового і навпаки, коли на завершальному етапі роботи окремі деталі необхідно підкорити загальній тоновій характеристиці. Певний ряд авторів [7, с. 48] визначають порядок моделювання тонової характеристики будь-яких тривимірних об'єктів, як рух від темного до світлого, що також слід віднести до певного алгоритму створення графічних робіт, що забезпечує його ефективність.

Крім зазначеного алгоритму до допоміжної частини теорії «Рисунка» необхідно включити і композиційні закономірності, адже вони також забезпечують ефективність створення графічних робіт. Численні дослідження [7, с. 29] вказують на значний вплив композиційних закономірностей (симетрія, рівновага, контраст, ритм тощо) не тільки на початку створення художніх графічних робіт, але й упродовж усього процесу рисування.

Наступною складовою допоміжної частини теорії «Рисунка» є властивості різноманітних художніх матеріалів, які застосовуються в графічних роботах, оскільки ці знання безумовно забезпечують ефективність ведення такої роботи і в значній мірі визначають сутність теорії «Рисунка» [7, с. 8].

Так, саме властивість білого кольору аркуша паперу і темний колір олівця зумовили появу розповсюдженої точки зору на обґрунтування сутності поняття «Рисунку». Необхідно відмітити важливу складову теорії «Рисунка», а саме таку, як знання пластичної анатомії людини, оскільки в численних літературних джерелах [7, с. 142] фахівці надають цьому особливе значення, мотивуючи свою думку тим, що значне місце в графіці займає створення художнього образу людини. Тому, при виявленні місця, яке займає пластична анатомія в структурі теорії «Рисунка», необхідно врахувати той факт, що ці знання лише сприяють ефективності створення графічної роботи, відповідно природньо стверджувати, що ці знання мають знаходитися в допоміжній частині даної теорії.

В структурі теорії «Рисунка» вищої школи необхідно відмітити логічні зв'язки між усіма її складовими елементами. Так, зокрема, показана наявність чітких взаємозв'язків у середині фундаментальної частини даної теорії. Спираючись на дослідження [7, с. 142], де обґрунтовані взаємозалежність конструктивних елементів і їх тонові характеристики. Вказана залежність обґрунтована тим фактом, що площини будь-якого тривимірного об'єкту дійсності розташовані під різними кутами до джерела освітлення і тому цілком природно конструкція цього об'єкта визначає його тональну характеристику. При цьому на тонову характеристику такого об'єкта може здійснюватися різноманітний вплив з боку інших факторів оточуючого середовища у вигляді відбитих променів світла від сусідніх об'єктів, ступеня яскравості світла тощо.

Цей додатковий вплив на світлотіньову характеристику може бути значним, за певних умов освітлення, але власна конструкція об'єкта є вирішальною. Отже, таким чином можна стверджувати про наявність зворотного впливу конструктивних особливостей об'єкта на свою власну тонову характеристику. Тому, в даній структурі є всі підстави вказати на вищезазначені взаємні зв'язки.

Аналіз фундаментальної і допоміжної частини теорії «Рисунка» надає можливість стверджувати про наявність усталеного взаємного впливу між цими частинами. Так, теоретичні положення допоміжної частини здійснюють безпосередній вплив на ефективність і характер застосування теоретичного змісту фундаментальної частини. Зокрема, композиційні закономірності в значній мірі впливають на особливості зображення конструкції тривимірних об'єктів, оскільки саме той чи інший варіант розташування об'єктів в площині паперу зумовлює необхідність підкорення головного елемента композиції другорядному. Також властивості певних художніх графічних матеріалів зумовлюють вибір того чи іншого варіанту загальної тональності графічної роботи.

При розгляді зворотного впливу фундаментальної частини на допоміжну виявляється дещо інший характер зв'язку. Так, теоретичні положення фундаментальної частини не впливають безпосередньо на функціональність допоміжної частини, але зумовлюють заміну або уточнення останньої, оскільки для ефективності використання фундаментальної частини може виникати необхідність в появі нових складових допоміжної (рис. 1).

Таким чином, на основі проведеного тут дослідження виявляється можливим сформулювати наступні **ВИСНОВКИ** про результати уточнення структури теорії «Рисунка» стосовно її відповідності сучасній методології науки. Так, обґрунтовано розподіл даної структури на фундаментальну та допоміжну частини, де перша забезпечує можливість реалістичного відображення певного фрагмента природи в графічній роботі, а допоміжна зумовлює ефективність практичного застосування фундаментальної. У фундаментальній частині обґрунтовано виділення двох основних (фундаментальних) принципів теорії «Рисунка»: 1) створення художніх графічних робіт тільки через визначення світлотіньових і просторових співвідношень в природі і втілення їх в зображенні; 2) будь-які тривимірні об'єкти оточуючого світу необхідно зображувати не лише так, як вони сприймаються зором, але й такими, які вони є в дійсності. Також у фундаментальній частині виокремлено два взаємопов'язаних структурних компонента, де у першому сконцентровано теоретичні положення щодо графічного відображення конструкції будь-яких тривимірних об'єктів оточуючого

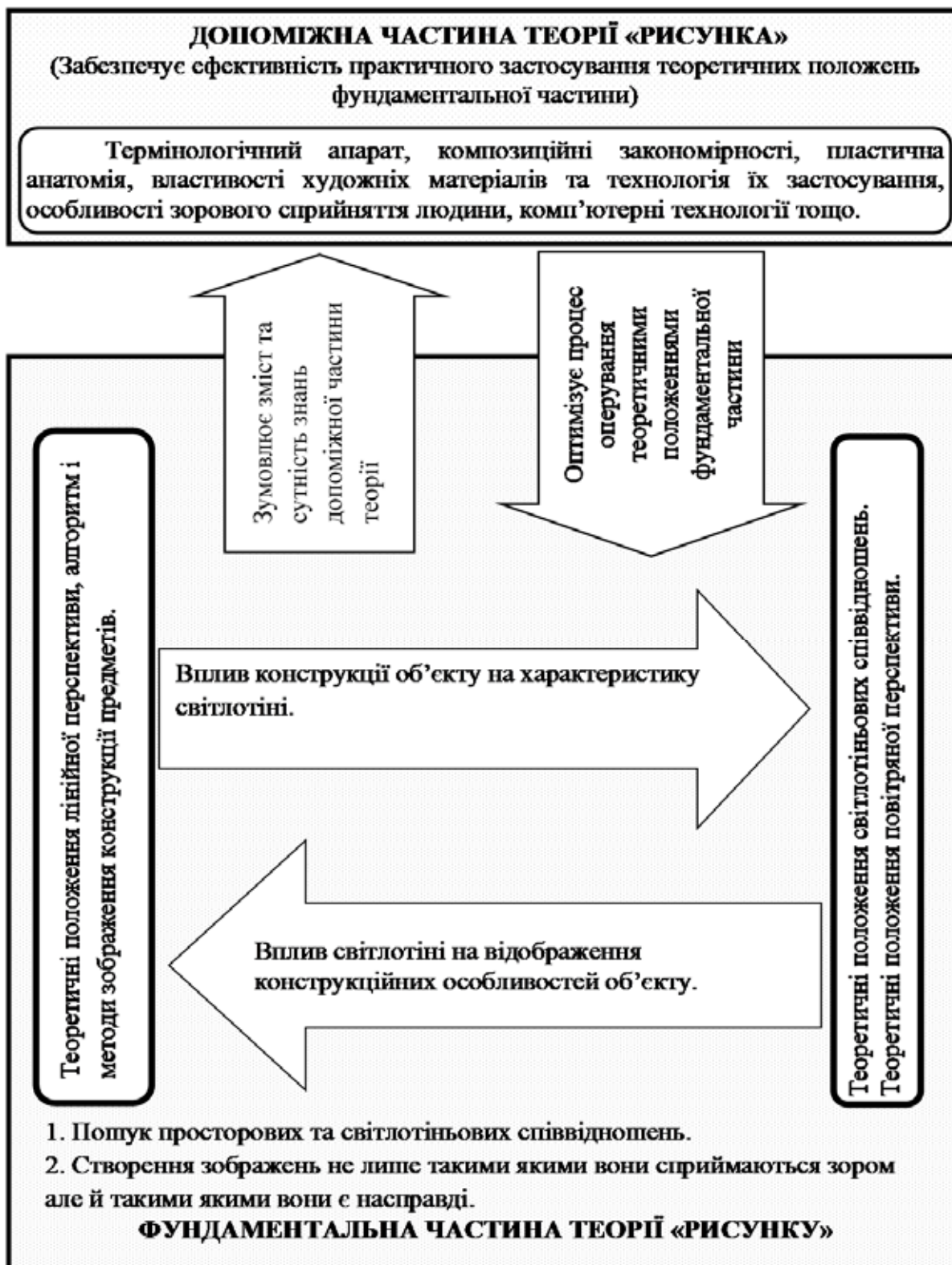

Рис. 1. Модель структури теорії «Рисунку» вищої школи

світу (лінійна перспектива, побудова по осям симетрії тощо). У другому структурному компоненті обґрунтовано зведення теоретичних положень щодо моделювання світла та тіні на тривимірних об'єктах світу що зображуються (тон, світлотінь, повітряна перспектива). До

допоміжній частині структури цієї теорії обґрунтовано внесення таких складових: термінологічний апарат, композиційні закономірності, пластична анатомія, властивості художніх матеріалів, особливості зорового сприйняття тощо. Крім того, в даній роботі обґрунтовані взаємозв'язки,

як між фундаментальною та допоміжною частиною цієї теорії, так й між окремими структурними компонентами у фундаментальній частині.

Отже, таке обґрунтування розподілу теоретичного змісту традиційної теорії «Рисунку» у чітку структуру надає змогу викладачам вести освітній процес з опорою на упорядковану сучасну теоретичну базу відповідно сучасним вимогам наукового та технічного прогресу. Крім того, ця структура забезпечує ефективну можливість для ведення подальших наукових досліджень цієї теорії, спираючись на чітко упорядковані та взаємопов'язані окремі теоретичні положення у відповідності до новітніх розробок з наукової методології.

Подальші дослідження щодо уточнення структури даної теорії може здійснюватися в напрямку виявлення місця розташування в ній сучасних комп'ютерних технологій та визначення відповідних структурних взаємозв'язків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дописувачі Вікіпедії, «Теорія» Українська Вікіпедія, <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Теорія&oldid=41558416> (дата звернення: 21.03.24).
2. Данілян О. Г. Філософія : підручник. Харків : Право, 2018. 432 с.
3. Рябініна О. В., Юрченко Л. І., Каріков С. А., Хорошев О. М., Полякова О. О. Філософія : підручник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації. Харків : видавництво Іванченка І. С., 2021. 286 с.
4. Прокопович Т. А., Берлач О. П. Рисунок. Методичні рекомендації з освітнього компоненту: метод. рекомендації. Луцьк, 2022. 17 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21230>
5. Сидоренко О. П., Королюк С. С., Коваленко О. А., Розова Т. В., Волкова І. О., Макуха С. М., Ногінська А. О., Чебан О. М. Філософія науки : підручник. Одеса : Одеський державний аграрний університет, 2020. 230 с.
6. Черкесова І. Г. Рисунок : Торс Венери (гіпсова модель) : методичні рекомендації. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 27 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23251>
7. Гопцій О. Б., Матвєєва П. М. Рисунок, живопис, скульптура : навч. посіб. Київ : ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 178 с. <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/35071>
8. Дописувачі Вікіпедії, «Оптична ілюзія» Українська Вікіпедія, <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Оптичнаілюзія&oldid=41308225> (дата звернення: 21.03.24).
9. Дописувачі Вікіпедії, «Система координат» Українська Вікіпедія, <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Системакоординат&oldid=41180260> (дата звернення: 21.03.24).
10. Дописувачі Вікіпедії, «Система відліку» Українська Вікіпедія, <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Системавідліку&oldid=41841083> (дата звернення: 21.03.24).